

SUNMOLU BABAJIMI PETERS
(Nigerija)

Ka široj koncepciji politike nacionalne bezbednosti Nigerije

I

Radi boljeg razumevanja problema bezbednosti sa kojima je Nigerija suočena, u ovoj studiji će se razmotriti razni aspekti nedovoljne razvijenosti Nigerije, priroda političke situacije koja ne podstiče razvoj u zemlji i načini na koje njeno današnje političko rukovodstvo nastoji da iz procesa privrednog i političkog razvoja ukloni deformacije. Radi objašnjavanja uloge vojnog faktora u okviru ove situacije, razmotriće se i priroda njegovog razvoja u Nigeriji.

»Problemi koji čine narode i vlade nebezbednim nisu samo vojne već i ekonomske prirode — siromaštvo, nezaposlenost, inflacija i pretnja svetske recesije.«¹ O tome da nigerijska država ne pruža adekvatnu ekonomsku i socijalnu sigurnost ogromnoj većini stanovništva Nigerije, kako seoskog tako i gradskog, više se ne može raspravljati. U stvari, vlade Nigerije doživele su veliki neuspeh u svojim nastojanjima da postignu osnovne ciljeve razvoja zemlje, koji su postavljeni u Drugom planu nacionalnog razvoja u periodu od 1970. do 1974: »Nigeriju čvrsto uspostaviti kao ujedinjenu i jaku naciju, koja se oslanja na sopstvene snage, sa velikom i dinamičnom privredom i pravičnim društvom jednako-

¹ Common Security: A Programme for Disarmament (Zajednička bezbednost: jedan program razoružanja), izveštaj Samostalne komisije za pitanja razoružanja i bezbednosti, pod predsedništvom Olafa Palmea, Pan Books Ltd, London 1982 str. 71.

pravnih ljudi, kao zemlju svetlih prilika za sve građane, kao slobodno i demokratsko društvo.«²

Ti ciljevi potvrđeni su i u tekstu glave II, Ustava od 1979. godine. Odredbama sadržanim u odeljku »Osnovni ciljevi i smernice državne politike« određeno je da će se država, pored ostalog, zasnovati na načelima demokratije i socijalne pravde, kao i da će upravljati nacionalnom privredom na takav način da obezbedi maksimalnu dobrobit, slobodu i sreću svakom građaninu, na osnovu socijalne pravde i jednakosti statusa i prilika. One, zatim, obavezuju državu da svoju politiku usmerava ka obezbeđivanju postojanja podjednakih i adekvatnih prilika za obrazovanje na svim nivoima, ka iskorenjivanju nepismenosti i unapređivanju nauke i tehnologije.³

Međutim, i pored ovih sjajnih i uzvišenih ciljeva, izgleda da se jaz između bogatih i siromašnih, između gradskih i seoskih regiona i između raznih regiona Nigerije proširio do nepodnošljivih razmera. Ali, još više uznemirava sve veće siromaštvo Nigerijaca, o kojem govore podaci o njihovim sve manjim ličnim prihodima, o sve većoj nezaposlenosti i o opadanju efekata delovanja društvenih službi. Drugim rečima, politika nije uspela da postigne postavljene ciljeve. Primera za to ima mnogo u svim sektorima privrede zemlje.

Na primer, u obrazovanju je zabeležen impresivan porast na svim nivoima, ne samo u pogledu infrastrukture već i u pogledu broja institucija, učenika i studenata, ali taj napredak nije ničim doprineo da se poboljša vrlo nizak nivo pismenosti stanovništva od 25 odsto.⁴ Čak i u pogledu stručne radne snage, ovaj sistem neprekidno proizvodi nedovoljan broj stručno obrazovanih i obučanih ljudi u oblastima čiste i primenjene nauke, tehnološke i organizacione nauke.

U sektoru zdravstva, takođe je postignut značajan napredak, povećavanjem broja lekara u odnosu na broj pacijenata, broja me-

² Drugi plan nacionalnog razvoja 1970—74, Federalno ministarstvo za ekonomski razvoj i rekonstrukciju, Lagos, 1970, str. 23.

³ Vidi: *The Constitution of the Federal Republic of Nigeria, 1979* (Ustav Federativne Republike Nigerije, 1979) u knjizi Alberta P. Blausteina i Gisberta H. Flanza (urednici), *Constitutions of the Countries of the World* (Ustavi zemalja u svetu), Dobbs Perry, New York: Oceana Publications Inc., 1984, str. 7—10.

⁴ *Defense and Foreign Affairs Handbook* (Priručnik o odbrani i spoljnim poslovima) za 1987—88, The Perth Corporation, Washington 1987, str. 703.

dicinskog osoblja u odnosu na broj pacijenata i broja bolničkih kreveta u odnosu na broj pacijenata. Međutim, poboljšanja u ovom sektoru postignuta su nesimetrično, u korist gradskih rejona, a težište je ne na preventivnoj već na kurativnoj medicini. U seoskim rejonima, u kojima živi ogromna većina Nigerijaca, ljudi se i dalje u velikoj meri oslanjaju na usluge tradicionalnih lekara, čije se delatnosti ne registruju, pa tako nisu obuhvaćene službenom statistikom. U stvari, ti primenjivači tradicionalne medicine, pozivajući se na usluge koje pružaju ogromnoj većini Nigerijaca, dižu glas i traže da budu zvanično priznati.

Slično se može reći i za sektor poljoprivrede. Izgrađene su brane, uvoze se đubriva, uspostavljena je Uprava za rečne basene i izgrađene su velike državne farme, ali u ovom sektoru nema napretka posle petrolejskog buma iz perioda početka osme i devete decenije. Seoski individualni poljoprivredni proizvođači, koji proizvode 90% hrane u zemlji, i dalje su zapostavljeni, a potreba za poboljšavanjem njihovih metoda proizvodnje i dalje postoji. Posle nastajanja petrolejskog buma izvozni poljoprivredni artikli — kakao, kikiriki, pamuk, kaučuk, uljana palma — nestali su sa tržišta, a Obala Slonovače i Malezija su Nigeriju pretekle kao izvoznici kakaoa i palminog ulja.

Između 1973. i 1982. godine, u periodu koji se naziva erom petrolejskog buma, Nigerija je raspolagala finansijskim sredstvima za uspostavljanje solidne osnove za svoj društveno-ekonomski razvoj. Međutim, zemlja je usvojila takvu strategiju razvoja koja je bila nesimetrična u korist gradskih rejona, umesto seoskih, u kojima živi ogromna većina Nigerijaca, i koja je favorizovala razvoj industrije za proizvodnju do tada uvoženih artikala, veoma zavisne od uvoza sirovina, umesto da se orijentiše na razvoj poljoprivrede i industrijskih grana koje za poljoprivredu proizvode i na razvoj petrohemijske i proizvodnje tečnog prirodnog gasa. Takva strategija i politika razvoja privrede stvorile su od Nigerije zemlju koja više uvozi nego što proizvodi, zemlju koja je više zainteresovana da »nacionalni kolač« jede nego da ga peče. Drugim rečima, petrolejski bum je, sa usvojenom strategijom razvoja, znatno veći naglasak stavio na korišćenje bogatstva nego na njegovo stvaranje.

Rezultat takvog lošeg korišćenja bogatstva petroleja jeste da je Nigerija danas suočena sa takvim ekonomskim problemima koji ugrožavaju njenu krhku društvenu bazu, koje je do sada uspevala da rešava petrodolarima. Nezaposlenost, uključujući tu i nezapo-

slenost obrazovanog kadra, dostigla je nivo bez predsedana u istoriji zemlje. Takvo stanje je u toku poslednje tri godine dalje pogoršano smanjivanjem broja zaposlenih radnika. Obrazovni sistem je u neredu — za mnoge škole postoje odgovarajuće školske zgrade, ali u njima nema dovoljno laboratorija, biblioteka i kvalifikovanih nastavnika. Medicinski uređaji i oprema su loše tehnički održavani ili neispravni u većini bolnica, kojima pored toga nedostaju neki uređaji, oprema i lekovi. Da bi se shvatilo zašto su te strategije razvoja i politika doživele neuspeh pri izvršenju uticaja na razvoj privrede zemlje i podizanja nivoa dobrobiti stanovništva, potrebno je sagledati i političke uslove pod kojima su one primenjene.

II

Političku situaciju Nigerije karakteriše ne samo nestabilnost već i nedostatak kontinuiteta u politici njenih vlada, jer je skoro tradicija da svaka vlada sve počinje iznova. Zatim, unutar političke strukture postoji uzajamno nepoverenje političkih aktera, koji su stvorili takvu sredinu u kojoj se politika konsenzusa ne može primenjivati. Nigerijci su navikli na politiku konfrontiranja, mada se pod vojnim režimom, usled prirode vojne organizacije, konfrontacija svodi na jedva postojeći minimum.

Od sticanja nezavisnosti, 1960. godine, Nigerija je imala dva građanska republikanska režima i pet vojnih, pri čemu su vojni režimi bili na vlasti najduže.⁵ Građanski republikanski režimi su trajali samo deset godina — prvi od 1960. do 1966, a drugi od 1979 do 1983. Nestabilnost koju je stvarao »sindrom državni udar — protivudar« nije dozvolila da se razvije i ustali trajna i nenasilna politička kultura.

Ovaj problem je zapazilo i vojno rukovodstvo. »Kaže se da Nigerija prolazi kroz cikličnu nestabilnost, koja vrhunac dostiže svakih deset godina, kada situacija postaje bremenita mogućnošću državnog udara. U dolasku do ove hipoteze uzete su u obzir činjenice da je prvi državni udar izvršen u januaru 1966, da je neuspeli pokušaj državnog udara izvršen u februaru 1976, a da je po-

⁵ Vojni šefovi države su: general-major Aguiyi-Ironsi, general Yakubu Gowon (najduže na položaju), general Murtala Mohammed, general Olusegun Obasanjo, general-major Muhammed Buhari i general Ibrahim Babangida.

slednji neuspeli državni udar bio pripreman za kraj 1985. ili početak 1986. godine Sedam državnih udara ili pokušaja njihovog izvršenja za 20 godina u ovoj zemlji previše je da bi društvo moglo biti stabilno i napredovati.«⁶

Međutim, u nalaženju rešenja za taj sindrom morale bi učestvovati i ostale zainteresovane grupe u društvu. Treba da postoji konsenzus između industrijalizacije, državne uprave, intelektualaca, radničke klase i političara o tome da vojni udari ne služe njihovim interesima, jer stvaraju političku nestabilnost, koja izaziva nedoslednost politike, što se loše odražava na planiranje. Politička stabilnost se može postići samo uzajamnim delovanjem društveno-političkih i ekonomskih snaga, kojim se postiže ne samo dobra vlada, već i dobro rukovođenje.

Kriza koju su stvorili politička nestabilnost i loše političko rukovođenje dalje je pogoršana krizom unutar državne uprave, posebno od 1975. godine pa nadalje. Ovu krizu su prouzrokovali: » pad moralnog nivoa javnih službenika posle čistke izvršene među njima 1975. godine; nepostojanje volje javnih službenika da ispoljavaju inicijativu posle otpuštanja iz službe službenika i funkcionera na visokim položajima izvršenog 1975. godine; korupcija koja prožima redove javnih službenika; i, što je možda i najvažnije, nepostojanje zajedničkog duha i jedinstva misli u višim ešelonima javnih službi . . . «⁷

Nestabilnost političke i državne strukture odrazila se na formulisane i primenu politike i na taj način proizvela ekonomsku krizu, kroz koju Nigerija prolazi od 1982. godine, kada je nefunkcionišuća nacionalna skupština donela Zakon o ekonomskoj stabilizaciji, da bi bivšem predsedniku Shehu Shagari omogućila da rešava probleme izazvane naglim padom cene nafte.

III

Da bi se pitanje nacionalne bezbednosti sagledalo u pravoj perspektivi, potrebno je razmotriti prirodu razvoja vojnog faktora u Nigeriji. Pod razvojem vojnog faktora podrazumeva se »narasta-

⁶ Vidi: kominike general-majora D. Y. Bali, predsednika Odbora načelnika generalštabova, o odluci Vladajućeg saveta oružanih snaga (AFRC) o sudbini organizatora državnog udara, »Newswatch«, 17. mart 1986.

⁷ Pat Utomi, *Military Rule and The Dangers of Bureaucratic Authoritarianism in Nigeria* (Vojna vladavina i opasnosti birokratskog autoritarizma u Nigeriji), »Spectrum«, mart—jun 1984, str. 44.

nje i modernizacija oružanih snaga.«⁸ Adam Smith je napisao: »Prva dužnost suverena je da društvo štiti od nasilja i invazije drugih nezavisnih društava i može je izvršavati samo pomoću vojne sile.«⁹ Proces vojnog razvoja mora pomoći naciji u određivanju načina na koji će ta »prva dužnost« biti izvršena bez nanošenja štete privredi. Koja su merila vojnog razvoja?

Prvo merilo se primenjuje na strategijskom nivou, na kojem oružane snage ciljeve nacionalne politike postižu primenom sile ili pretnjom njenom primenom. Drugo merilo je na operativnom nivou, na kojem se raspoloživi resursi primenjuju radi postizanja određenih ciljeva ili suprotstavljanja određenim pretnjama. I, najzad, na taktičkom nivou, manje jedinice primenjuju specifične postupke radi izvršavanja direktiva i zadataka formulisanih na višim nivoima.¹⁰

Vojna sposobnost ili proizvod vojnog razvoja, manifestuje se u »ljudskim resursima (tehničke veštine i osposobljenost, moral, kohezija jedinica), logistici (snabdevanje i tehničko održavanje), pokretljivost (brzi pokreti trupa, projektovanje moći izvan nacionalnih granica), vatrenoj moći (količine i kvalitet naoružanja), živoj sili (brojno stanje oružanih snaga, stepen organizovanosti) i rukovođenju i komandovanju (stručnost u upravljanju, sredstva veze).«¹¹

Veličina oružanih snaga i vojni rashodi koje nacija može bez teškoća sebi dozvoliti, a da pri tome privreda ne trpi, izazivali su od sedme decenije mnoge diskusije. One su se povećale pod režimom Murtala — Obasanjo, kada su demobilizacija, reorganizacija i modernizacija oružanih snaga postali prioritetna pitanja kojima se taj režim bavio.¹² Vojni faktor je narastao — od oko 15.000 ofi-

⁸ Bruce B. Arlinghaus, *Military Development in Africa: The Political and Economic Risks of Armes Transfers* (Vojni razvoj u Africi: politički i ekonomski rizici transfera naoružanja), Boulder, Colorado: Westview Press, 1984, str. 1.

⁹ Adam Smith, *The Wealth of Nations* (Bogatstvo nacija), Vol. 2, str. 168. Citirano u ibid.

¹⁰ Lawrence J. Corb. Jr. pomoćnik sekretara za odbranu, za ljudstvo, pitanja rezerve i logistiku, govor u Centru za strategijske i međunarodne studije Univerziteta Georgetown. Washington, 17. januar 1983. Citirano u: Bruce Arlinghaus, op. cit., str. 6.

¹¹ Walter L. Barrows, *Changing Military Capabilities in Sub-Saharan Africa* (Promenljive vojne sposobnosti u Africi južno od Sahare) u zbirci Henry S. Bienena i Collian J. Folza, *Arms and the Africans: The Militarization of African Interstate Relations* (Naoružanje i Afrikanci: militarizacija afričkih međudržavnih odnosa), New Haven, CT: Yale University Press, 1983. Citirano u: Arlinghaus, ibid.

¹² Jimi Peters, *Issues in Nigerian Defence Planning* (Pitanja u planiranju odbrane Nigerije), »Nigerian Journal of International Affairs«, Vo. 11, br. 2, 1985.

cira i vojnika pre građanskog rata, stvorene su oružane snage jačine 250.000 ljudi.

Ova debata se dalje pojačala 1984. godine, kada je general-major Babangida, kao načelnik Generalštaba pod režimom Buhari izneo svoje mišljenje o politici odbrane u okviru nacionalnog planiranja, usmereno protiv smanjivanja oružanih snaga. Od tada je debata dobila mnogo glasnjiji ton, usled postojećeg stanja privrede, koje karakterišu mala iskorišćenost fabričkih potencijala, nezaposlenost i nedovoljna zaposlenost, inflacija i opadanje prihoda.

U ovoj debati su vidljive dve struje mišljenja o prirodi razvoja oružanih snaga Nigerije. Jedna smatra da one treba da budu smanjene, tako da više novčanih sredstava ostane privredi i za socijalne svrhe, a da je zemlji potrebna armija koja bi se sastojala od jezgra profesionalnih vojnika i obične rezerve. Ona smatra da je takozvana rukovodilačka uloga Nigerije u Africi neosnovana. Druga struja smatra da oružane snage treba smanjiti na oko 80.000 ljudi, tako da ostane više novčanih sredstava za povećavanje njihove vatrene moći i pokretljivosti. Ova struja smatra da Nigerija može, ako bi raspolagala manjim, bolje obučanim i opremljenim udarnim vojnim snagama, ipak imati svoju spoljnu ulogu.

Mada su veličina i struktura oružanih snaga, na koje se debata usredsredila, važna pitanja, isto tako je važno, ako ne i važnije, pitanje zavisnosti oružanih snaga od uvoza naoružanja i vojne opreme, uključujući tu, pre svega, osnovne sisteme oružja. Drugim rečima, u budžet je ugrađena velika komponenta stranih deviznih sredstava. I u vreme pre uspostavljanja tržišta stranih deviznih sredstava situacija je bila loša, a sada je alarmantna, jer nam je sada usled pada vrednosti naira¹³ potrebno više domaćih novčanih sredstava za izdržavanje oružanih snaga. Stoga je važno da vojni faktor svoju budućnost vidi povezanom s razvojem kapaciteta za proizvodnju ne samo osnovnih sistema oružja već i ostalih artikala naoružanja i vojne opreme, uključujući tu i municiju.

Veličina oružanih snaga treba da bude političko pitanje, čije rešavanje zavisi, s jedne strane, od toga kako vidimo svoju ulogu u Africi i, s druge strane, od stabilnosti situacije u zemlji u pogledu bezbednosti. Ukazivanje pomoći civilnim vlastima, koje širom sveta predstavlja za oružane snage zadatak drugostepene važnosti, za oružane snage Nigerije predstavlja, usled nestabilnosti

¹³ Naira — novčana jedinica Nigerije.

društva, glavni zadatak. I zaista, u Nigeriji oružane snage obraćaju daleko više pažnje na svoje obaveze unutar zemlje nego u odnosu na inostranstvo. U svakom slučaju, osim problema Čada i manjih čarki s Kamerunom, Nigerija nije suočena s nekom neposrednom vojnom pretnjom, osim — naravno — ako su vesti o prisustvu Južnoafričke Republike u Ekvatorijalnoj Gvineji tačne, pošto je Južnoafrička Republika deklasirani neprijatelj.

Međutim, gledanje Nigerije na njenu ulogu u Africi kao rukovodeću postavlja granice njene bezbednosti daleko iza susednih joj država. Ona, stoga, mora održavati svoje oružane snage na takvom nivou veličine i razvijenosti da tu ulogu može efektivno igrati. Međutim, to ne mora značiti i pribegavanje sili radi rešavanja problema između afričkih država. Nigerija, u stvari, u rešavanju sukobâ između afričkih država više primenjuje diplomatsku aktivnost, a svoje oružane snage upotrebljava samo u mirovnoj ulozi.¹⁴ Ali, to znači i da mora posedovati vojne sposobnosti koje bi bile potrebne za efektivnu akciju.

IV

U zaključku je važno da se kaže da su se pomenute dve struje mišljenja formirale u pogledu prirode procesa razvoja koji Nigerija treba da usvoji. Jedna od ovih struja zalaže se za usvajanje strategija orijentisanih na tržište i za prekidanje sa administrativnim regulisanjem privrede. Ova struja je najjači zagovornik tekućeg Programa za strukturalno podešavanje (SAP), a čine je pripadnici proizvodnih, finansijskih i komercijalnih sektora privrede.

Druga struja, koja se u osnovi sastoji od radničkih vođa, radikalnih akademika i studenata, zalaže se za veće učešće vlade u nacionalnoj privredi i za striktniju primenu dekreta donesenih radi obezbeđivanja da Nigerijci imaju veću kontrolu nad privredom zemlje. Ona se, čak, zalaže za nacionalizaciju stranih preduzeća u Nigeriji.

Bez ulaženja u ideološku bitku, moraju se razmotriti aspekti postojećeg programa. Jedan od njih je naglasak na razvoj seoskih

¹⁴ Jimi Peters i L. S. Aminu, *The Armed Forces and Nigeria's Foreign Policy: Reflections on Past Experience and a Note on the Future* (Oružane snage i spoljna politika Nigerije: zapažanja o dosadašnjem iskustvu i napomena o budućnosti), »Nigerian Journal of International Affairs«, Vo. 12, br. 1 i 2, 1986.

rejona i poboljšavanje izvoza drugih artikala osim nafte; drugi je decentralizacija procesa donošenja odluka u privredi, što treba da omogući šire konsultovanje sa relevantnim sektorima privrede; treći je preduzimanje profesionalizacije državnih i javnih službi, tako da mogu bolje reagovati na zahteve upravljanja složenijim ekonomskim procesima koji će nastati pošto Program za strukturalno podešavanje bude u potpunosti primenjen. Da li će te mere omogućiti naciji da uspešno reši postojeće probleme? U te probleme spada neefikasno upravljanje i koordinacija resursâ i napora, pogrešno određeni prioriteti, prevelika centralizacija procesa donošenja odluka i određivanja politike, politička nestabilnost i korupcija.

Ako postojeći program stvori uslove koji će omogućiti: (a) postizanje veće saradnje i koordinacije između državnog i privatnog sektora privrede; (b) veće konsultovanje sa relevantnim profesionalnim grupama u privredi koje vrše pritisak; (c) efikasnije i svrsishodnije korišćenje resursâ; i (d) da građani shvate da ne moraju biti u vladi i njenom aparatu da bi se mogao čuti njihov glas i da bi mogli uticati na određivanje i sprovođenje politike — tada će, verovatno, biti postavljena osnova ne samo za razvoj i porast privrede, već i za postizanje dugoročne političke stabilnosti i umanjivanje korupcije.

Pošto je bezbednost bitan uslov za razvoj, postoji potreba za strategijskim prilazom u koncepcijskom postavljanju problema nedovoljnog razvoja i pronalaženju i pružanju rešenja za te probleme. Drugim rečima, potrebna je strategijska doktrina koja će usmeravati razvoj, kako na političkom i privrednom tako i na vojnom polju. Takva doktrina trebalo bi da posluži u nalaženju odgovora na pitanja, kao što su: »U kojem stepenu treba kombinovati odbrambeni stav i strategiju isturene odbrane? Koliki udeo u privredi treba da ima privatni sektor, a koliki država? Koja su neposredna ograničenja nacije u međunarodnim odnosima uopšte i posebno u Africi, i da li treba raspolagati samo konvencionalnim naoružanjem ili treba ozbiljno da razmotri razvoj nuklearnih snage?«¹⁵

Mada je Program za strukturalno podešavanje koncipiran pre svega za rešavanje ekonomskih problema, njegov značaj se prostire

¹⁵ Issac Aluko-Olokun, *Towards a Strategic Doctrine for Nigeria* (Ka jednoj strategijskoj doktrini za Nigeriju), »Sunday Concord«, Lagos, 22. jul 1984.

i izvan ekonomskog domena.¹⁶ On će uticati na politiku posle 1992. godine, jer će tada, kada administracija Babangide završi svoj mandat, taj program biti već toliko dobro uspostavljen da će biti skoro neopoziv. Taj program je strategijska doktrina koja će pogodovati i podsticati razvoj kapitalizma u Nigeriji.

Ekonomski uslovi i sredina su u toku poslednjih dvadeset pet godina bili u toj meri ideološki konfuzni da je postojala znatna politička konfuzija u pogledu obima učešća države i privatnog sektora u privredi i u pogledu prava države da se angažuje u proizvodnim sektorima privrede i da se nadmeće s privatnim sektorom. Program SAP je tu konfuziju rešio. Vlada ne samo da se povlači iz neposrednog učešća u proizvodnim sektorima privrede već i revidira svoj regulacioni aparat i liberalizuje privredu, tako da omogućujući veću privatnu inicijativu u njenom razvoju.

Još je rano da se donese ocena da li će linija koju zagovaraju oni koji su sastavili taj program pogodovati razvoju i podsticati ga, pa tako i poboljšavati uslove bezbednosti Nigerije. Međutim, za politiku koja se vodi prema tom programu može se reći da je ideološki dosledna. Izgleda da je politička konfuzija, koja je karakterisala političke uslove i sredinu u toku poslednjih dvadeset pet godina, nestala. Pitanje koje treba naglasiti je pitanje iznalaženja i primene najboljih načina zaštite nacionalnih interesa, od kojih je najosnovniji — opstanak države kao nezavisnog bića i faktora, sposobnog da sa spoljnim svetom uspostavi i održava odnose po sopstvenom izboru i uslovima koje sam postavlja. Stoga, da bi sektor nacionalne bezbednosti mogao što bolje da štiti nacionalne interese, mora u svoj program razvoja uključiti pojačavanje sposobnosti nacije za ocenjivanje pretnje po njenu bezbednost.

Svaki organ ili element vladine organizacije mora razviti sposobnost za identifikovanje pretnji po nacionalne interese, u okvirima svojih nadležnosti. Međutim, mora postojati kodifikovana poli-

¹⁶ Zamišljeno je da SAP reši deformacije u privredi Nigerije. Njegovi ciljevi su: (1) prestrukturiranje i diversifikacija proizvodne baze privrede, radi smanjivanja zavisnosti od naftnog sektora i od uvoza; (2) postići u planiranom periodu pozitivno budžetsko poslovanje i pozitivan platni bilans; (3) postaviti osnovu za stalni neinflatorni ili minimalno inflatorni razvoj; i (4) smanjiti dominaciju neproaktivnih investicija u javnom sektoru, povećati efikasnost tog sektora i omogućiti bolje uslove za razvoj privatnog sektora. Više podataka i informacija o ovom programu sadržano je u posebnoj informaciji za štampu, pod nazivom: *A Review and Appraisal of the Structural Adjustment Programme July 1986, to July 1987* (Pregled i ocena Programa strukturalnog podešavanja od jula 1986. do jula 1987), koju je dao Dr. Chu S. P. Okongwu, ministar finansija, 23. septembra 1987.

tika koju treba braniti. Zanimljivo je zapaziti da je tek 1987. godine usvojena politika pomorskog transporta, a da se još uvek radi na formulisanju politike na područjima, kao što su: masovne komunikacije, telekomunikacije, sport, kultura, zdravstvo, obrazovanje, industrija, itd. Dokle god ne budu postavljene ove kodifikovane politike, biće teško identifikovati i braniti naše interese na tim područjima pojedinačno i naše ukupne nacionalne interese. Samo ako znamo koje interese branimo biće moguće »definirati karakteristike najverovatnijeg izazova za ciljeve nacije i formulirati najuverljiviju politiku odvracanja u okvirima mogućnosti nacije.«¹⁷

¹⁷ Aluko-Olokun, *isto*.